

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość **WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW W SZCZECINIE**
KOŁOBRZEG
70-502 Szczecin, ul. Wały Chrobrego
tel./fax 91 433-70-66, tel. 91 488-18-0
NIP 851-20-22-807

1. Nazwa

REDUTA MORAST

2. Czas powstania

1770-1774

4. Adres

ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym

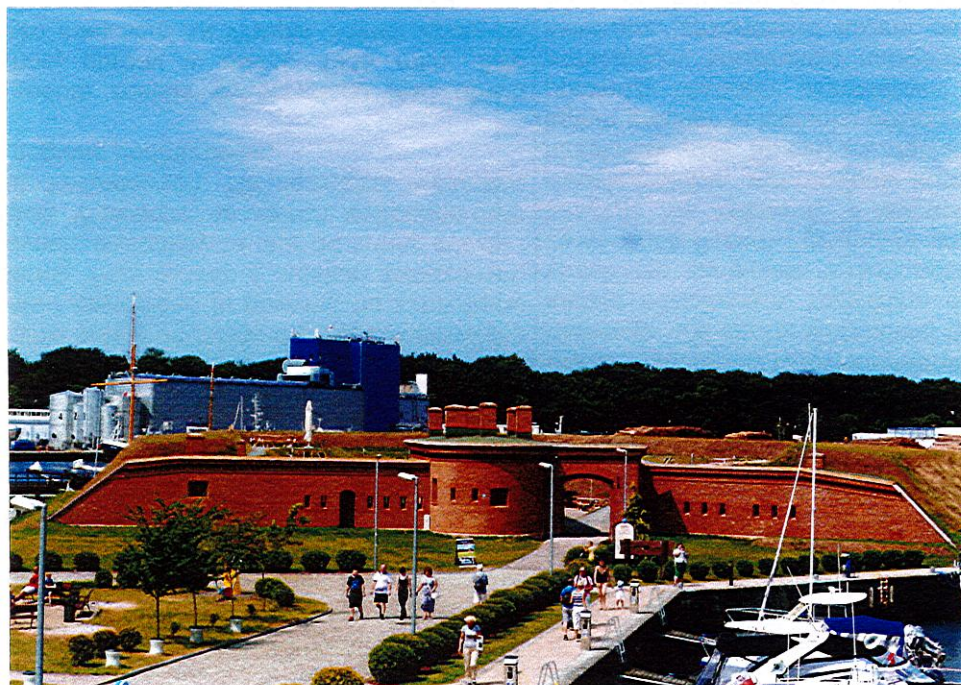
nr ewidencyjny działki: 173/7 obręb 4 gminy Miasto

Kołobrzeg

nr księgi wieczystej

11. Materiały graficzne

Widok na redutę od wschodu

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzeski**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Współrzędne geograficzne

N: 54°10'46.8", E: 15°33'27.7"

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Kolberg, Colberg

8. Właściciel i jego adres

**Gmina Miasto Kołobrzeg
Urząd Miasta Kołobrzeg
ul. Ratuszowa 13
78-100 Kołobrzeg**

9. Użytkownik i jego adres

**Zarząd Portu Morskiego Sp. z o.o.
ul. Portowa 41
78-100 Kołobrzeg**

12. Historia

Reduta powstała podczas modernizacji twierdzy w latach 1770-1774 po wojnie siedmioletniej. Wzniesiona pod wpływem francuskiej szkoły fortyfikacyjnej. Po wojnie z lat 1806-1807, nazwaną ją Schill Redoute. Zaprojektowana została przez francuskiego inżyniera Madeleina Tourous hrabiego d'Heinze. Do obiektu prowadziła droga z mostem zwodzonym. Fortyfikację dostosowano do prowadzenia ognia z armat oraz broni strzeleckiej, generalnie w kierunku portu.

W latach 1832-1836, przebudowano mur i pomieszczenia zamykające formalnie lunetę od strony miasta. Zlikwidowano dwa pomieszczenia i zastąpiono je nowymi, na zamknięciu barków, kryjąc ziemią. Przy bramie z mostem zwodzonym, powstał nowy budynek, wysunięty za mur od strony miasta i zamknięty półkoliście. Wewnątrz, na wałach, wykonano dwie baterie dla armat 12-funtowych. Na zewnątrz, wykonano nową kamienną i ceglana podmurówkę.

Po raz kolejny, reduta została wykorzystana jako obiekt militarny do czynnej obrony w marcu 1945 roku. Była najdłużej bronionym miejscem na Wyspie Solnej. Zdobycie jej przypadło batalionowi szkolnemu 6. Dywizji Piechoty.

W 1962 roku, reduta w Porcie Jachtowym została zagospodarowana przez żeglarzy na siedzibę Jachtklubu Morskiego Joseph Conrad. W latach 90-tych XX stulecia w reducie znajdowała się tawerna Portu Jachtowego. W 2018 roku obiekt przeszedł kapitalny remont. Wał otoczono ścianką Larsena i odbudowano do historycznej wysokości. Całość otoczono pomostem pływającym, szerszym niż poprzedni betonowy, a także stanowiskami do cumowania jachtów. Restauracji poddano także pomieszczenia wewnątrz wału, w tym prochownię z pięknym neogotyckim sklepieniem, a także budynek główny. Wymieniono uszkodzone cegły, konserwacji poddano partie zniszczonego muru, z naciskiem na wierność rekonstruowanych elementów. Wnętrze pomieszczeń zostało osuszone, wyremontowane i zabezpieczone.

13. Opis

sytuacja: Obiekt znajduje się w widłach Parsęty i Kanału Drzewnego, w północnej części Wyspy Solnej. Obecnie jest to Port Jachtowy (Marina Solna w Kołobrzegu). Prowadzi tam ulica Warzelnicza.

materiał, konstrukcja, technika: Obiekt składa się z części murowanej oraz otaczającego go wału ziemnego. Po odbudowie, dodano drewnianą scenę przy budynku głównym, wewnątrz reduty. Pierwotnie, do wnętrza przez fosę prowadził most zwodzony. W wyniku zasypiania fosy, reduta na stałe została połączona z lądem. Obiekt wzniesiony na konstrukcji palowej, na której osadzono budynek główny i sąsiadujące z nim dwa pomieszczenia kazamatowe. Część wału na $\frac{3}{4}$ koła znajduje się od strony basenu portowego. Drzwi i obramienia okien drewniane. Sklepienie ceglane, kryte papą, z którego wychodzą ceglane kominy wentylacyjne. Posadzki ceglane, schody kamienne.

rzut: Mur obronny z bramą od strony wschodniej, od którego na zachód odchodzi wydłużone pomieszczenie główne. Od północy i południa kazamaty. Od zachodu wał ziemny.

bryła: Bryła reduty rozczłonkowana, segmentowana. Obiekt jednokondygnacyjny. Dach płaski.

elewacje: Od strony wschodniej ryzalit na planie półkola, trójosiowy. Na osiach otwory strzelnicze, dwa zamknięte łukiem odcinkowym, rozglifione do wewnątrz, jeden przebudowany prostokątny. Pomiędzy nimi wąskie otwory strzelnicze zamknięte łukiem odcinkowym. Od strony północnej przy rozalicy znajduje się prostokątna brama, zwieńczona fryzem i gzymsem wspólnym z rozalitem. Otwór bramowy zamknięty łukiem odcinkowym, po bokach znajdują się kołowroty z łańcuchem mostu zwodzonego (obecnie umocowany na stałe). Brama drewniana, dwuskrzydłowa, wzmocniona konstrukcją metalową z kasetonami obitymi ćwiekami. Od bramy odchodzi mur strzelniczy (szer. 80 cm) z 2 wąskimi otworami strzelniczymi zamkniętymi łukiem odcinkowym, a potem łamie się pod kątem prostym w kierunku północnym z 6 otworami. Podobny mur odchodzi w kierunku południowym od ryzalitu, ale pomiędzy otworami strzelniczymi jest otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym z drzwiami drewnianymi, wzmocniony konstrukcją nabitymi pasami żelaznymi. W dalszej części muru kwadratowe okno rozglifione do wewnątrz, zakończone łukiem odcinkowym. Na obu kierunkach, mur zamknięty fryzem i gzymsem. Elewacja północna budynku głównego czteroosiowa. Przy bramie otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym z 3 kamiennymi schodami. Drzwi drewniane dwuskrzydłowe. Dalej 3 otwory okienne zamknięte odcinkiem, pomiędzy którymi znajdują się wąskie otwory strzelnicze rozglifione do wewnątrz. Od zachodu, zamurowany otwór drzwiowy zamknięty łukiem odcinkowym po 1 otworze strzelniczym po boku rozglifionym do wewnątrz. Od południa, 4 okna, 2 zamknięte odcinkowo, 1 łukiem odcinkowym, pomiędzy nimi otwory strzelnicze rozglifione do wewnątrz. Przy murze strzelniczym otwór drzwiowy zamknięty odcinkowo z drzwiami drewnianymi. Całość zamknięta fryzem ceglany i gzymsem. Od północy pomiędzy wałem i murem pomieszczenie z otworem drzwiowym zamkniętym łukiem odcinkowym, sklepienie ceglane, kolebkowe. Od południa w wale 3 pomieszczenia z otworami drzwiowymi zamkniętymi łukiem odcinkowym z drzwiami drewnianymi. Pomieszczenie od strony muru z korytarzem i prochownią, sklepienie kolebką.

f) wnętrze: Część główna – podłoga ceglana, sklepienie tynkowane, ściany ceglane. Do wnętrza ryzalitu prowadzą drzwi drewniane.

g) wyposażenie: W dwóch miejscach w sklepieniu stalowe uchwyty do podnoszenia armat.

h) instalacja: elektryczna, wodno-kanalizacyjna, grzewcza (elektryczna).

14. Kubatura 300 m ³	15. Powierzchnia użytkowa 100 m ²	16. Przeznaczenie pierwotne militarne	17. Użytkowanie obecne turystyczno-edukacyjne
18. Stan zachowania Bardzo dobry.		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie	

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- Ryszard Henryk Bochenek, 1000 słów o inżynierii i fortyfikacjach, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1980.
- Hieronim Kroczyński, Relikty nowożytnej twierdzy kołobrzesckiej we współczesnej architekturze miasta, Kołobrzesckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu, Kołobrzeg 1993.
- Hieronim Kroczyński, Twierdza Kołobrzeg, Barwa i Broń, Warszawa 2000.
- Robert Dziemba, Historia Kołobrzegu, dla średniozaawansowanych, Wydawnictwo Kamera, Kołobrzeg 2018.
- Grzegorz Podruczny, Król i jego twierdze, Fryderyk Wielki i Pruskie Fortyfikacje Stałe w latach 1740-1786, Napoleon V, Oświęcim 2013.

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

Tekst Robert Dziemba, 28.09.2019

plany, rysunki Robert Dziemba, Agnieszka Kasperowicz, Maciej Gibczyński

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

fotografie Robert Dziemba, 20.07.2019

26. Załączniki

12

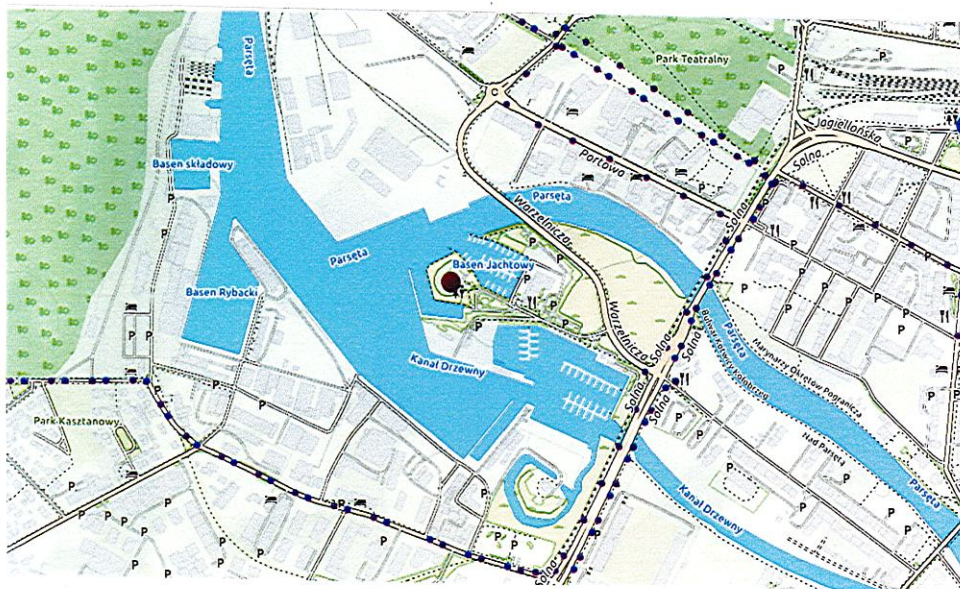

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

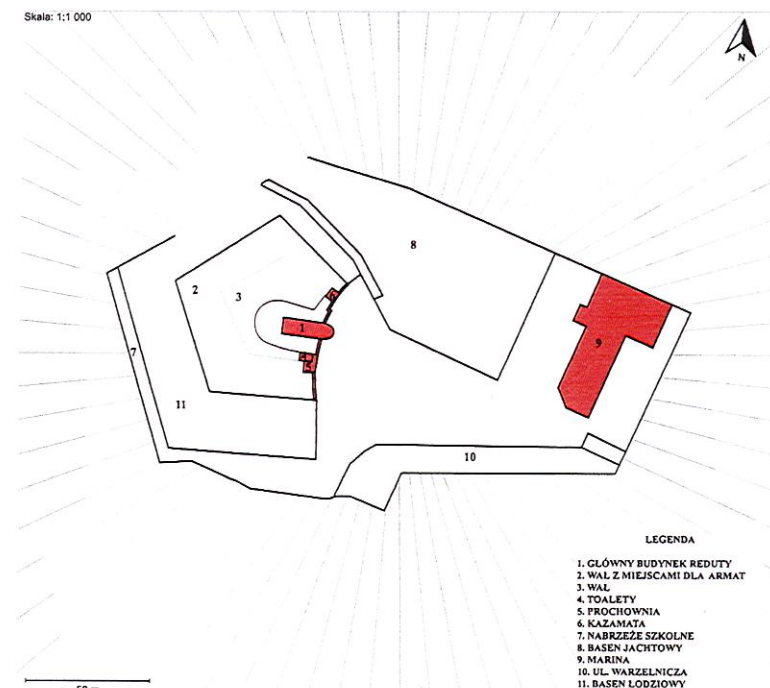
Nr 1

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Plan orientacyjny

Plan sytuacyjny

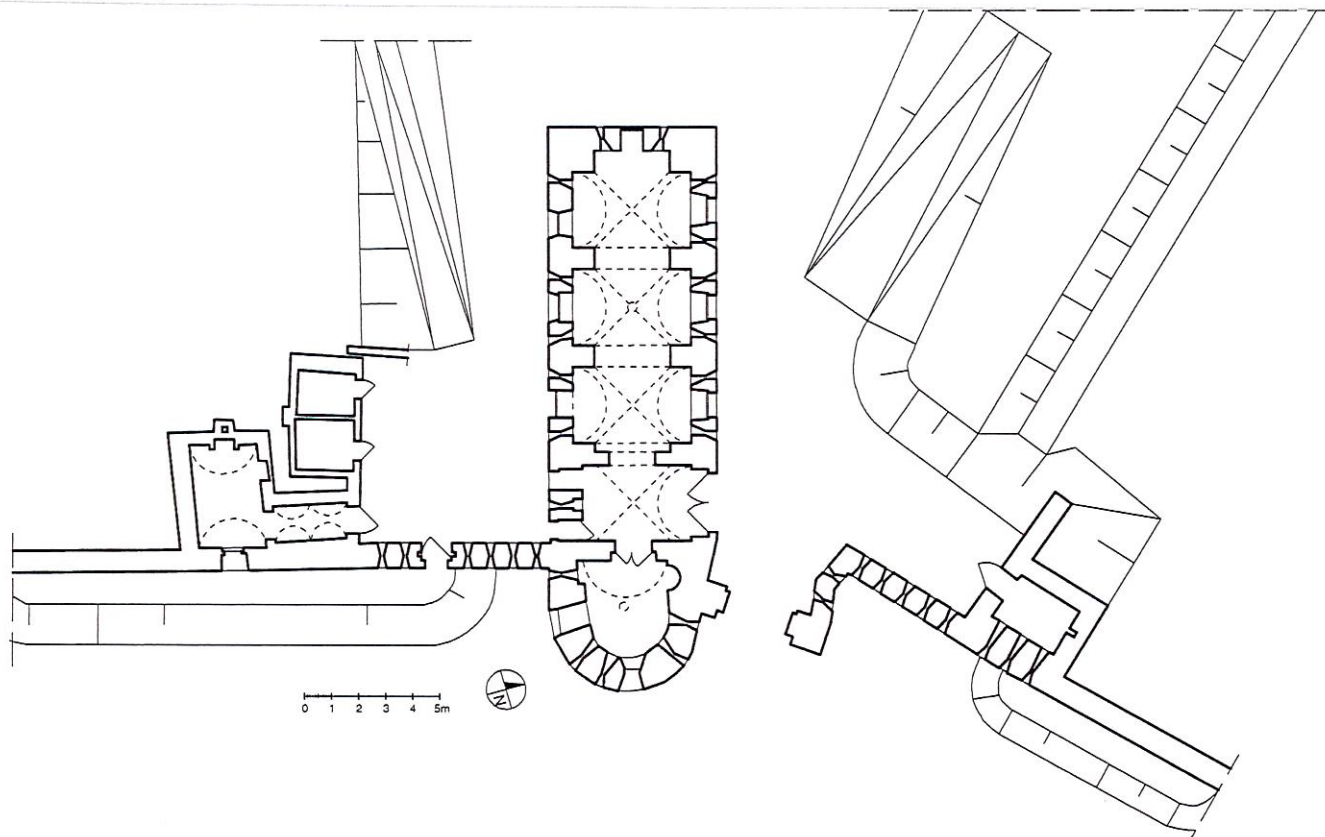

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.05.13 RD

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Rzut

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.05.19 R.D.

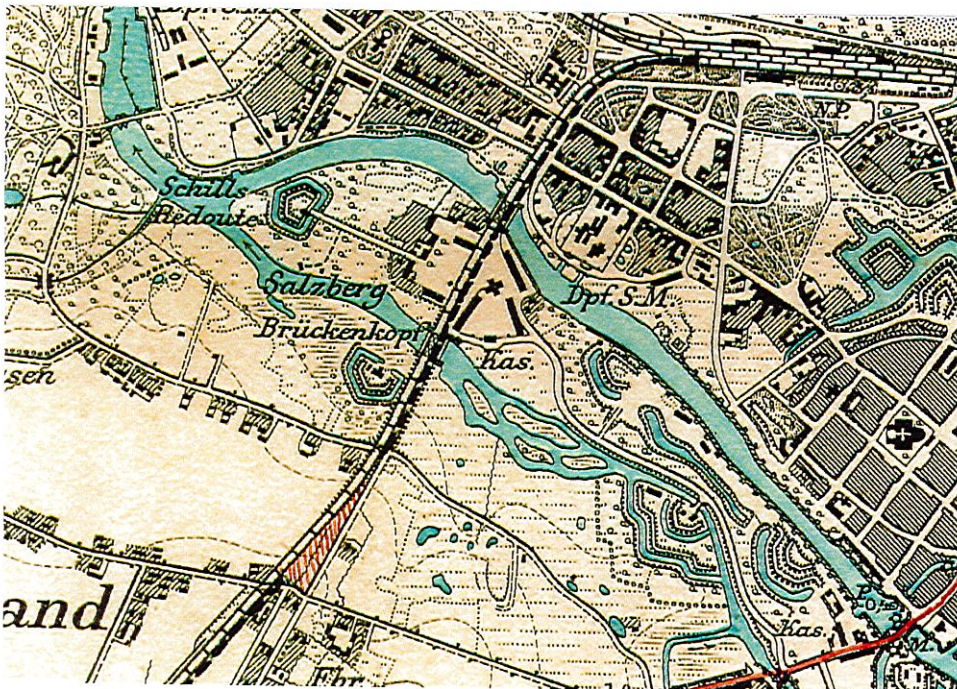

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 3

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG	REDUTA MORAST	ZDJĘCIA
3. Powiat	KOŁOBRZESKI	ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Mapa miasta z 1890 roku

Reduta przed 1945 rokiem

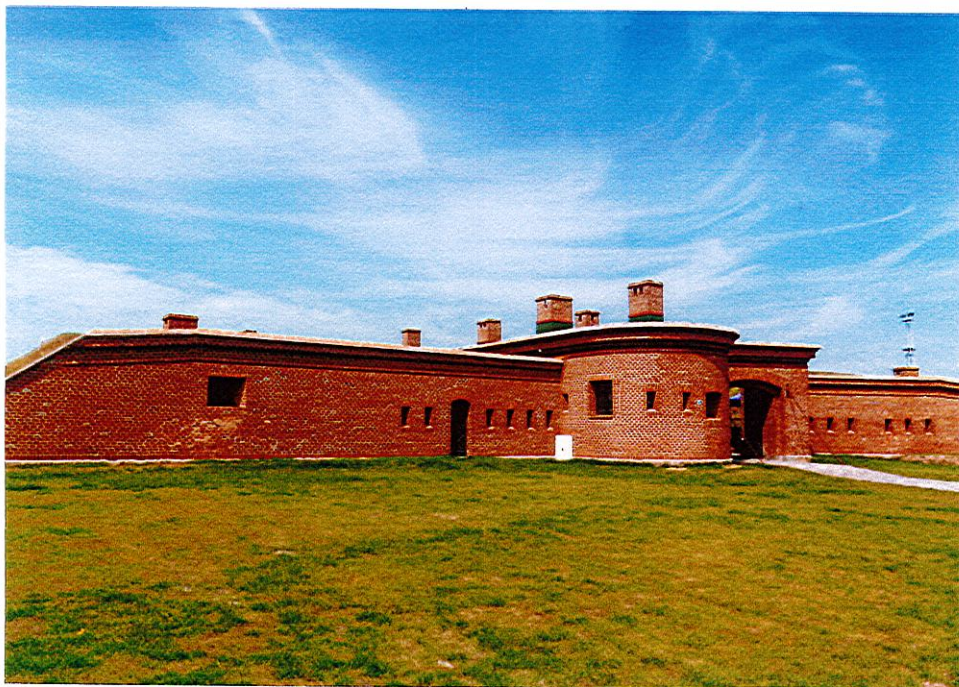
Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.09.19 RD

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Reduta od strony południowo-wschodniej

Reduta od strony północno-wschodniej

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Reduta z bramą wejściową

Brama wejściowa

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.08.13 RD

ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 6

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Boczne drzwi wejściowe

Wał ziemny ,widok od strony północno-zachodniej

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.09.18 *RZD*

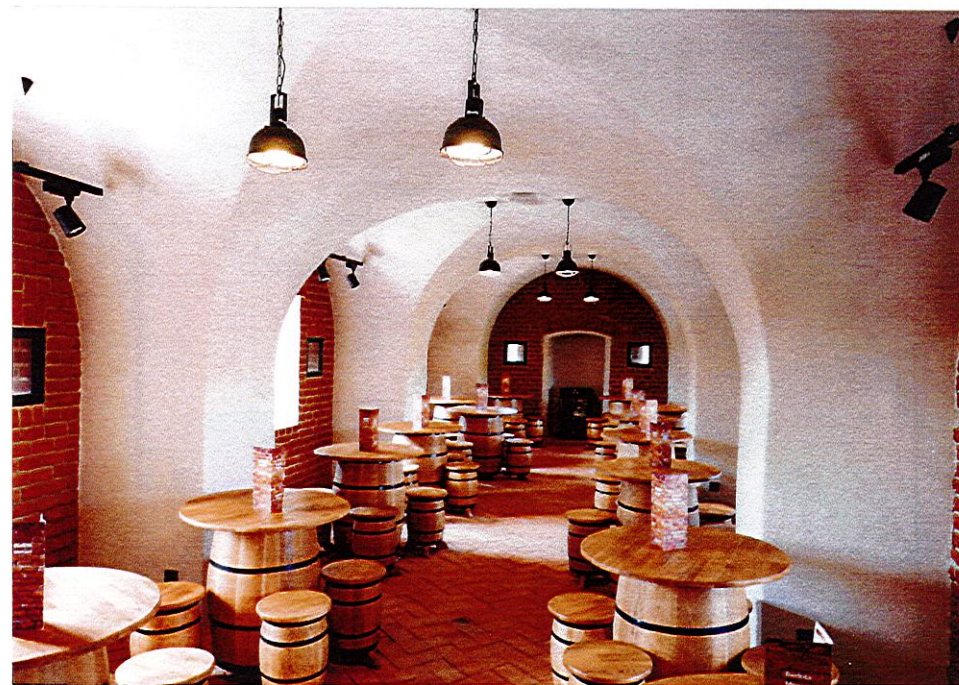
ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 7

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres	6. Zawartość załącznika
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG	REDUTA MORAST	ZDJĘCIA
3. Powiat	KOŁOBRZESKI	ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Wejście do reduty

Wnętrze pomieszczenia głównego w reducie

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.09.19 R.D.

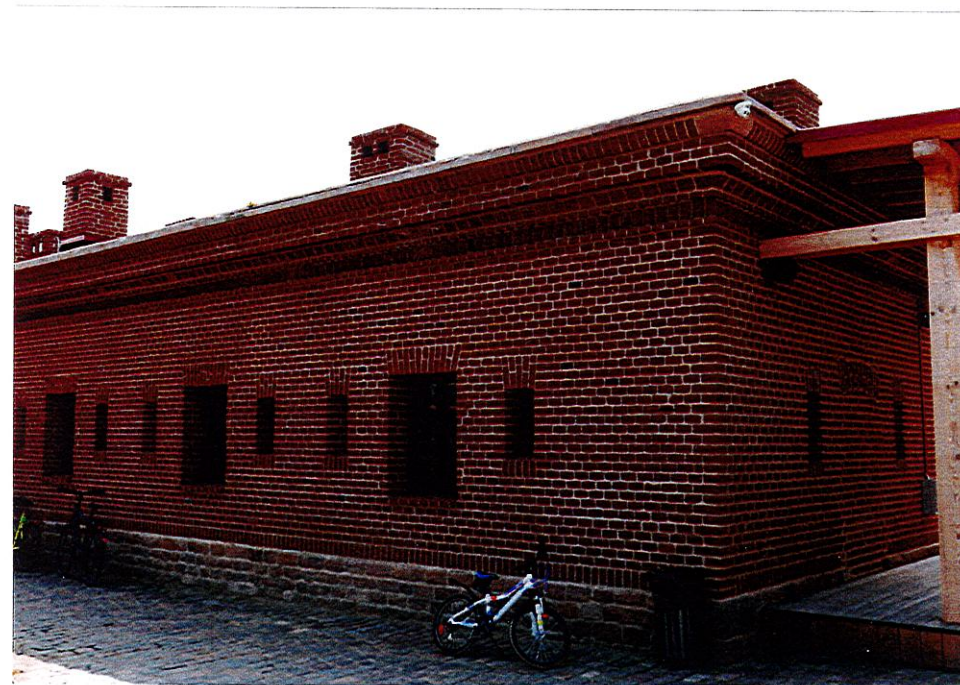
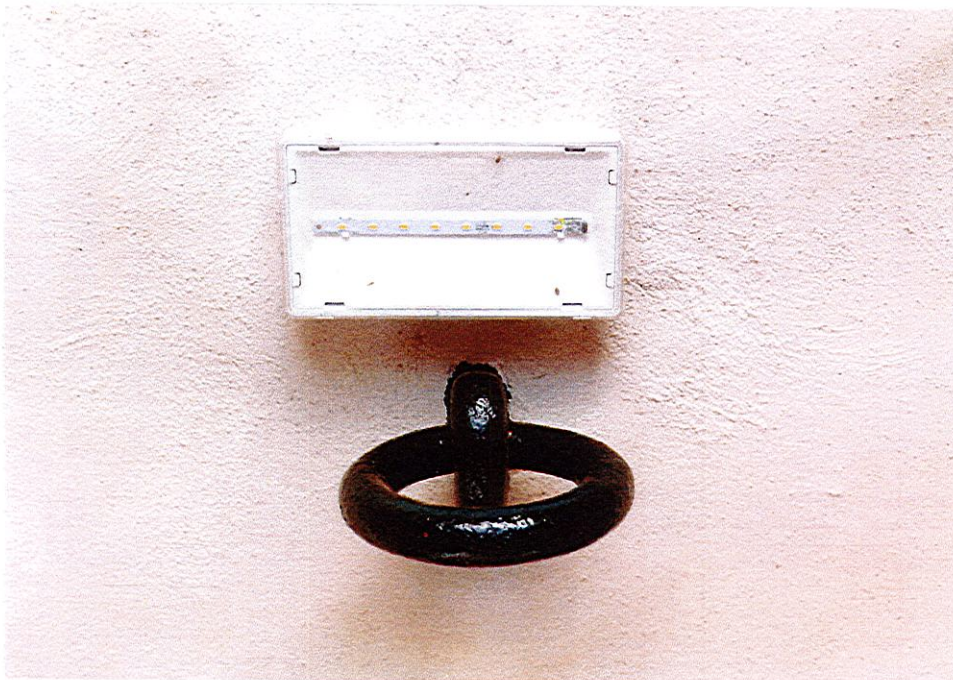
ZAŁĄCZNIK DO KARTY EWIDENCYJNEJ

Nr 8

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Mocowanie stalowe w sklepieniu pomieszczenia

Pomieszczenie główne, narożnik północno-zachodni

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba

(data i podpis)

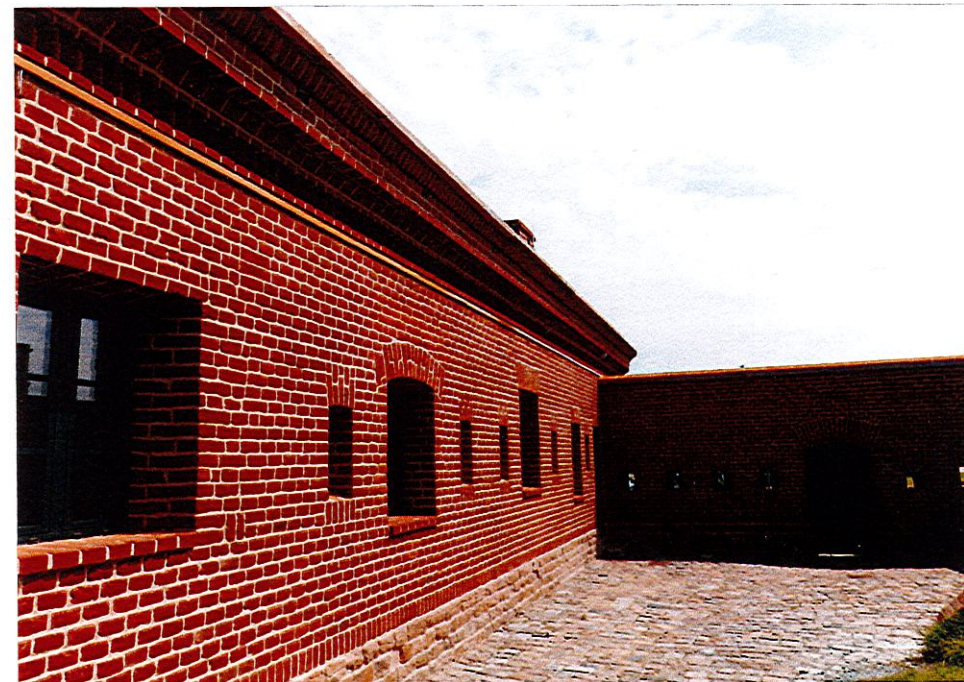
28.09.18 RD

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Scena

Widok w kierunku wschodnim na drzwi boczne

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.08.18 RD

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Drzwi boczne

Drzwi wejściowe do prochownie (od lewej) i toalet

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba

(data i podpis)

28.08.18 RZD

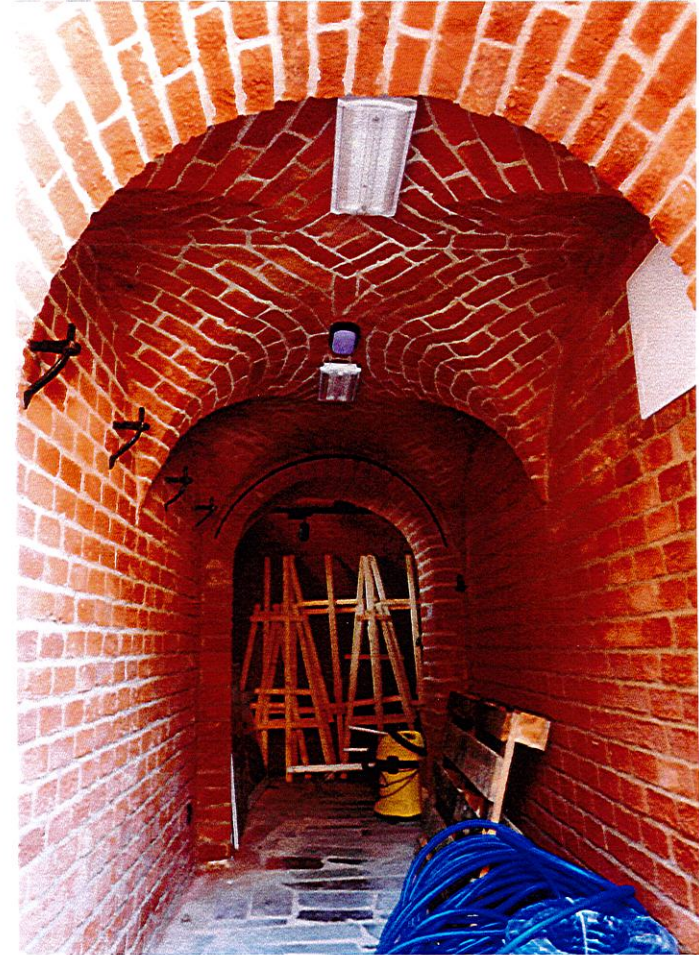

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Drzwi do prochowni

Wnętrze prochowni

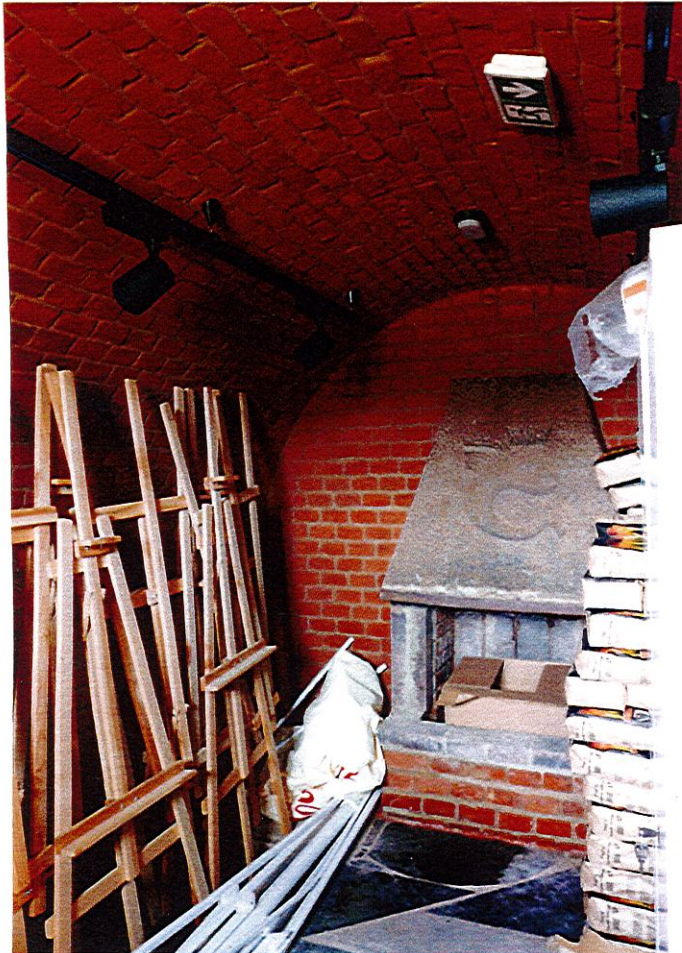
Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.08.19. *[Signature]*

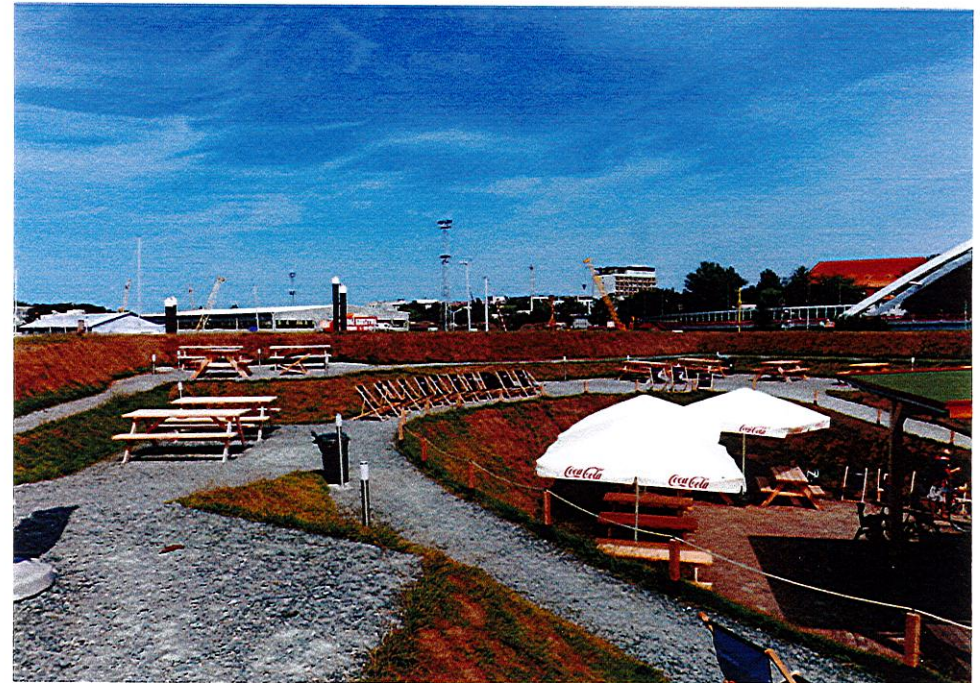

1. Miejscowość	KOŁOBRZEG	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres REDUTA MORAST ul. Warzelnicza, w Porcie Jachtowym	6. Zawartość załącznika ZDJĘCIA
2. Gmina	MIASTO KOŁOBRZEG		
3. Powiat	KOŁOBRZESKI		
4. Województwo	ZACHODNIOPOMORSKIE		

Wnętrze prochowni

Szczyt wału ziemnego

Opracowanie załącznika: Robert Dziemba
(data i podpis)

28.08.19 *RDZ*